

SUVANNON SEUTU

JOULUNA
1968

SUVANTO-SÄÄTIÖN JULKAISU N:o 6 1968

Tapulin varjossa

Jumala on tarkoittanut, että joulusta tulisi kaikkien juhla. Herran enkeli julisti paimenille: "Älkää peljätkö, sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle: teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Daavidin kaupungista."

Keskuuudessamme on ihmisiä, jotka ajattelevat joulua muiden juhlanä, mutta eivät itsensä. On kyllä kieltäjiä, jotka tahtoisivat joulun pois muiden ihmisten elämästä. Suurempi on kuitenkin niiden luku, jotka sallivat ja hyväksyvät jouluilon kristillisessäkin mielessä muiden kohdalla, mutta eivät omalla kohdallaan. Syystä tahi toisesta he tuntevat itsensä vieraantuneiksi ja syrjässä oleviksi kaikesta siitä, mikä kuuluu joulusanomman sisälliseen omistamiseen. Lapsuuden ajan herkäät muistot, joulukirkko, käynti rakkaiden haudoilla ja joululaulujen tenhoavat sävelet herättävät kuitenkin sydämissä kaipauksen: jospa minäkin voisin vielä löytää todellisen

ilon ja oikean joulurauhan levottomalle sydämelleni.

On onnellista, että me voimme nykyisenäkin aikana vakuuttaa toisillemme: ilo ja rauha on vielä löydettävissä. Me voimme mennä paimenten tavoin Beetlehemiin katsomaan sitä, mitä siellä on tapahtunut. Me löydämme sieltä Jeesus-lapsen, Jumalan rakkauden lahjan, joka tuli tuomaan suuren ilon kaikelle kansalle, jokaiselle meillemkin. Hän tuli vapahtamaan kansansa heidän synneistänsä, myös meidät. Meidän ei tule unhoittaa, että jolusanomman osoite on: kaikelle kansalle.

Joulu on lasten juhla. He ymmärtävät joulun ihmeen ja laulavat: "Helmassa äitinsä armahan, nukkuu Poika Jumalan." Joulu on nuorten juhla. Kun nuori ihminen löytää Jeesuksen, saa hänen elämänsä uuden suunnan ja rikkaan sisällön. Silloin käy niinkuin Filippukselle, joka todisti riemullisesti Natanaelille: "Me olemme löytäneet Jeesuksen, Joosefin pojan, Nasaretista."

Joulu on kodin juhla. Kun

JOULU, kaikkien juhla

isät ja äidit kilvoittelevat sitä, että Jeesus olisi jatkuvasti kotielämää ja lapsia siunaamassa sekä antamassa kodin jäsenille anteeksiantavaa ja anteeksiipyttävää mieltä, muodostuu koti ilon ja rauhan tyyssijaksi, johon kodista lähteneet lapset kokoontuvat jouluna yhteisten muistojen pariin.

Yksinäisille vanhuksille ja sairaille joulu tuo sydämiä lämmittävän sanoman Isän kodista taivaassa, jossa ei ole enää murheita eikä tuskia. Jo vanhoiksi tulleet kaatuneiden isät ja äidit sekä puoliset, sisaret ja veljet muistelevat kaipauksella ja kyynelin sodissa menetettyjä rakkaitaan. On kyöneitä, jotka eivät kukaan täällä koskaan, eivät joulunakaan. Joulun sanoma kuitenkin kykenee kirkastamaan toivon meille niin eläväksi, että tulemme lohdutetuiksi. Tämän toivon sisältönä on tieto, että Jumala on kerran "pyyhkivä kaikki kyneleet heidän silmistänsä." (Ilm. 7:17).

Joonas Laurila

Muistojen joulu

Kirj. Iivari Karpanmäki

Taas syttyneet on joulunkynttilät ja juhlantuntu kiirii kaikkialle. On koolle omaiset ja ystävät ja valot tulvii yöhön — maailmalle.

Taas muistot mieleen tulee entiset ja hanget, jotka peitti pihat, pellot. Muistamme lapsuusjoulut mennehet. Niin riemukkaina soivat aisakellot.

Huurteinen metsä peittyi pimeään ja isä itse istui ohjaksissa. Kun joulukirkkoon varhain riennetään. Ne muistot viipyy vielä aatoksissa.

Niin kaukana on lapsuusmaisemat. Ei polle enää joulukirkkoon ravaa. On jääneet taakse joulut kaukaiset. Ei mennyt aika koskaan enää palaa.

Joulu-aatto

Kirj. Hilma Alho

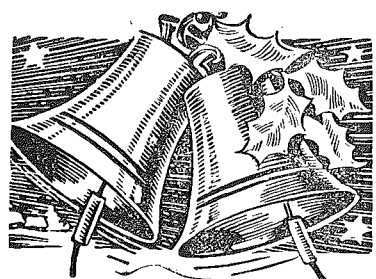
Aatto-illan tienoot hämärtyvät, taivas tummuu, tähdet sinertyvät, — matkalainen kotiin kiirehtää. Tuolla kutsuu tuttu kotiportti, seppelöity, niinkuin joulukortti, sinne, sinne nyt on matkan pää.

Päätti päivän työ ja haihtui huolet, niinkuin vuotten luku ois' vain puolet, aatos juhallinen askaroi. Vaimo vastassa on ylen hellä, lapset oottaa kodin kynnyksellä, mitähän nyt isä meille toi?

Tuoksu hehkuu havuneulasista, äsken tuotu talven nietoksista, koristettu käsin rakkahin. Tupa arkinen kuin ihme uusi, nyt kun loistaa kirkas joulukuusi, nyt kun tuoksuu tali kynttelin.

Herkut monet kattaa joulupöytää, pukki vanha myöskin tiensä löytää, missä hyvät lapset asustaa. Kiltimpiä tänään lapsikullat, makeammat äidin joulupullat, makupalat monet maistaa saa.

Joululaulut kaikuu lasten suusta, sitten namut poimii joulupuusta, koko perhe onnellinen on. Väsyneenä oottain seimen lasta, juhlaa suuruudessaan autuasta, vaipuu lapset uneen lepoon.

Jälleen eletään joulun alla ja joulukiireissä, tehdään jouluostoksia, hyöritään ja pyöritään, on liikettä kaikkialla, sillä valmistaudutaan juhlimaan joulun suurta juhlaa.

JOULUN AJAN MIETTEITÄ

Joulua olemme oppineet pitämään rauhan ja hyvän tahdon juhlan. Saamme kuulla joulun sanomaa: "Teille on tänään syntynyt Vapah-taja, joka on Kristus Herra. Kun-nia Jumalalle korkeuksissa, maas-sa rauha ja ihmisille hyvä tahto." Tätä suurta joulun sanomaa on ju-listettu lähes 2000 vuotta. Niin tä-näkin aikana tätä ihmejuhlaa var-toamme. Lapset esittävät toivomuk-siaan ja odottavat sitä suurta het-keä, jolloin vanha, partasuu joulu-ukkeli kaukaisilta Lapin mailta saapuu joululahjoineen.

Me aikuisetkin otamme mielel-lämme joulun vastaan, harva kyl-läkin siinä mielessä, mitä joulun sanoma kehoittaisi, mutta kukin omalla tavallansa vain, sillä joulul-la on niin ihmeellinen taikavoima sellaisenaan. Menneet joulut ovat usealle meistä jättäneet kauniita muistoja elämämme matkakirjaan. Muistamme joulun viettoja siellä lapsuutemme armaassa kodissa ja pitkin elämämme vartta joulumuistot valopilkkuna välkehtivät arkis-ten ajatuksiemme keskellä.

Kun joululla on sellainen käsit-tämätön voima ja vaikutus tunne-

maailmassamme, ehkäpä voisimme nyt tänä joulun aikanakin vaikka-pa hetkiseksikin irtaantua arkisis-ta huolista ja kulkea siihen sisäi-seen rauhan maailmaan, jota jou-lujuhla todellisesti on tullut meille tarjoamaan, vaikka ei olekaan niin helppoa maallisilla huolilla täytet-tyä sydäntämme ohjata rauhan maille joulunakaan.

— Mutta hiljaisuudessa pyytäkäämme: Tule joulun henki avuk-si. Anna meille voimaa työntä-mään syrjään tunnemaailmassam-me häiritsevät voimat. — Siellä järkemme laajoilla vainioilla on

niin paljon epätodellista, nurinku-risuutta kasvatettu. Joulun suuri rauhan tuoja, anna meille ymmär-rystä, että voisimme eroittaa todel-lisuuden epätodellisuudesta, johdon-mukaisuuden nurinkurisuudesta ja totuuden valheesta. Anna meidän voittaa monet heikkoutemme, että olisimme vahvat ja pystyvät astu-maan rauhan valtakuntaasi sisälle. Siellä voisimme tuntea Jumalan läheisyyden, ylistää Jumalan kun-niaa korkeuksissa, jossa itsekin tuntisimme olevamme. —

Maassa rauha! Tuntisimme, mi-kä ääretön onni olisi ihmiskunnal-le, että niin voisi olla. Ihmisillä hyvä tahto! — Emme silloin kans-saihmissämme kadehtisi, sillä ym-märtäisimme, että me jokainen olemme oman osamme ansainneet ja että kanssaihmissemme onni olisi samalla meidänkin onnemme. —

Kasvattakoon tämäkin joulu meidän henkistä olemustamme, että arkisinakin päivinämmme saisimme tuntea ja elää elämän sisäisen tyy-dytyksen ja onnen hetkiä.

Joulurauhaa kaikille luoduille toivottaen.

Lauri Alho

Ahon reunalta

Raskaassa ammuslastissa oleva kuorma-auto pysähtyy jarrut ul-voen Mäkrän kylän kohdalle. Mies reppuineen laskeutuu kuormalta alas, kopistellen kylmän jäykistä-miä jalkojaan, jaellen kiitoksia, toivottaen pojille hyvää tuuria so-dan ankarassa souvissa. Kertoen, että itse olen sen kynsistä juuri vapautunut, olen menossa kotiin, tai oikeammin kotikylään vain. Ei siellä mitään kotia ole, mutta kor-susaunan kaivan, sen lämmössä joulusaunani kylven. Pojat taputta-vat olalle osaaottavasti, onhan hän yksi heistä, vaikka on jo kiväärin kädestään jättänyt, kirveeseen tarttuen nyt sodan tuhoa korjaa-maan lähtee. — Onnea sinulle, me koetamme pitää ne linjat. — Oikein pojat: Äi' yli päästä perhانا. — Minä kyllä uskon, Terve!

Pakkasen kovaksi kouristamalla tiellä hämartyvässä illassa rosahteli askelten tahti varman rytmikkää-nä, siinä oli voittajan varmuutta. — Mielikuva nousee illasta, jol-loin samaa tietä määrässä lumisoh-jussa, raskain askelin ja mielin marssi perääntyvä komppania, tais-telunsa voitokkaan taistellut, hyök-kääjän iskenyt takaisin. Tuli sitten käsky perääntyä, mikä saatanan käsky sekin oli, jonka antajasta ei tänä päivänäkään tiedä kukaan... — No, mitäpä hänestä, tuli vain mieleen, mutta tuosta Mutalahdesta minä ainakin käyn naaraamassa polkupyöräni ylös. Tuli silloin sin-ne työnnettyksi, siellä ne on tois-tenkin poikain pyörät, tallellapa ovat.

Maiseman kotoisuus antaa aja-tuksille uutta virikettä, iloisin vä-lähdyksin silmät seurailee tien kul-kua. Tuhkana se on Vääränmäen

JOULU PAATAKKA

Syksy oli seestynyt talveksi, oli jo Aatamin päivän aika, jouluaat-to. Vauraan ja vurtin talon vunkija emäntä oli toimittanut isännän puo-tiin täydentämään jouluna tarpeel-listen tavarain määrää. Miehen höttelöt, ei niitä yhdellä kerralla saa tuomaan tarpeeksi, murisee ja mankuu vastaan. Ei tietysti tupa-kassa eikä juotavissa, mutta kutsu-pas kahvipapuja kilo niin kyllä nuukaillaan ja ei muisteta koko tuomista. Kyllä sajulehti mielessä pyssyy, eikä sitä kunno naine juo!

Isäntä tuli puodista hyvällä tuu-lella, rikassikka oli hyvin höyli

antopa tupakankin huuleen lähties-sä ja toivotti Hyvää Joulua, niinko herral, vaikka ei silti, ökä-ukko tässä ollaankin.

Kantoi mies puotilaatikon pöy-dälle, pyyhki nenänsä ja seisoi niinkuin isännälle kuuluukin, tuke-vasti molemmilla töppösillään. Isän-tä otti laatikosta muutaman kää-rön. — Näitä et sua avata enne iltua, tai pukki ei tuo mittiä. — Mitä siis auvua, tiijehä mie jot se on hamekangas... ethä vaa kirja-vua ostant jouluks? Mies vähän ot-ti nokkaansa: — Millo sie uot kuult kirjavast kirssist? Aha, vai kirs-

Paavonkin talo, mutta lampi on paikallaan, sorsia siellä kyttäiltiin syksyisin. Vääränmäen laella katse takaisin rajalle, siellä se vain pa-laa kaupunki. Jukolauta, kyllä saksmanni painaa ravilla... Jääs-sä se näkyy olevan Lännäjärvin, mutta sulaahan se taas ja kimal-telee kirkkaana vesi, ikävä jouta-vaa oikein oli. Tie jatkuu, katsos tuossahan se vielä on sekin kivi, minkä alta saatiin kiinni metsä-sika, hampaitaan näytteli, kiinni pakana tarrasi Villen kenkään, ko-va oli karju sekin, karkuun meni, tulvahti mieleen lapsuuden muisto. Lähestyy kylä, askel vetää kii-vaammmin. Siinähan se jo onkin kylä! Miten se jo tähän näkyy? No, perhana, metsähän tästä on hakattu pois, jo on tehty töitä.

Kummastellen katse seurailee kylän autiutta, orpo, outo tunnel-ma lepää kaiken yllä. — Lähestyy koti, puoleksi kaatuneet savupiiput, mustuneet koivut. Käsi pyyhki poskelta kyyneleen, onko se ilon vai surun, sen olemusta ei voi määritellä. Mielen täyttää hellän lämpöinen tunne, onhan tässä nyt

palattu vierailta tuvilta, siksi on olo niin onnellista oman tuvan rau-nioilla. Jalka potkaisee kulottuneen heinän seasta esiin vasaran, paja-vasaran. Isä oli sillä aikoinaan ta-koanut, sen iskut olivat muokanneet kovan raudan, sen iskujen taidolla oli kasvanut se hyvinvointi minkä turvin tässä kodissa oli niin tur-vallista elää. Entä nyt, pystynkö minä näille raunioille vielä kohot-tamaan kodin — ajatus pysähtyy — rajalta kuuluu raskaan tykistön kaukainen jymy.

Kaksikymmentäseitsemän vuotta on kulunut ja taas on joulukuun hämärtävä ilta. Auto nielee alleen asfalttien tummaa vyötä. Katse seuraa tien varren voimakkaana sykkivää elämää, ohi sähköjen säihkyväin käy matka kohti koti-kylää, kotia. Onnekkain ilme is-tuu ihmiset, kassit paketeista pul-lollaan. Runsain antimin tulet taas Joulu, Onnellinen Joulu, mutta mi-nun ONNENI JOULU seisoo siellä kaukana, niiden raunioiden äärellä, jonne en saanut kotiani rakentaa.

Viki

sii... mut missäs puuatatta astija on, jätit sie rekkie vai puotii? — Voi sun, sinhä se jäi puotii.

— Siin on miul oikei issiin isä: Ei tuo lapsil puatatkua jouluks. Joha tätä nauruat kylä harakatkii. Kiännä hevone takasi puojil. Joulu ilma puatatkua ei uo mikkiä lap-sii joulu, eikä miu jouluin, eikä mikkiä joulu. — Pittiähä se pua-takka käyvä ottamas. Jos poika ha-kis, joha tuo on toisellakymmenä!

— Onks siint viel hevosmieheks parrattomast pojast?

— Mikä muantiel on aijais? Muutako pittiä suorua ja huutua akat pois alta, eikä luikoita ohjak-sii pois käsistiä.

— Mie lähen, sano poika. — No miäsiit ko kerra mieleiski tekkyö.

Isä käänti hevosen menosuuntaan ja neuvoi lähtevää: — Tuos on ko-ko posa, tuo tupakkua louta "Sai-maat" ja kaks "Kilpi", äläkä anna ihmisii kohas hännän noussa, aja torppa ja talo kohas ain juoste. Metsämatkal anna männä käytejal-kua. Setakanki suat ottua jos mie-leine tiepuoles tallustua. Tuos on ohjakset, anna tieroi parskuu!

Hyvän hevosen eessä on matka poikittain pitemmältäkin, saatikka parin kilometrin matkalla. Harja hulmuten ravasi hevonen, reen an-turoista tulta iski, matkan katke-tessa hetkessä. Vastaa ajava mus-talainen utsi koninsa tienpuoleen: — Hele herttasei, hyvällä pääsee ja rahalla saa. P-n poika, ajoi ko "Ostamo-Voor", siin suavatki akat kuorii hametta hättäisest jot jaloist pois kerkijiät. Ropsahutti ruuna lautasille: Alas manki, joulu se pittiä meijäki löytiä, pontsariloil ei taho, mut mataloi maijoi mahtuu.

Poika kiinnitti hevosen riukuun, kävi ostamassa tupakkaa, "Saimaa-ta" askin mutta "Kilpeä" kaksi, asetti polvien varaan siirappiastian

ja kääntyi paluumatkalle kotiin. Hyvä hevonen tulee kotiin päin suoraan kiitämällä, kaviot pieksi pitkin järvenrantaan rakennettua tietä. Aivan maantien viereen oli tehty avanto hevosten juottamista ja yleensä veden ottoa varten. Nuori isännänalku ei osannut tuota varoa, hevonen tempaisi vauhdilla suoraan jälle. Jää notkui ja ritisi, joka hokin jäljestä ruiskusi vesi. Hevosen suoraan lentäessä pitkin rantaa, kuoleman pelko siivitti eläimen ennen näkemättömään menoon. Poika reessä kyyhötti kauhun lamauttamana. Aivan kotirannassa jää murtui hevosen alta, poika pauskautui vauhdin viemänä reestä jälle, pidellen tiukasti ohjista. Siinä isä oli sanonut että oikea hevosemies ei irrota ohjaksia vaikka hevonen ilmassa lentäisi.

Apua, apua, apua, tulkaa auttamaan, kirri itkun kyllästämä avunhuuto kylään. Tieltä kuului heti vastaus, karkealla miesäänellä: — Älä mökää ko mie jo tulen. Lyhyt isopäinen äijän käppyrä tuli rantaan palton hurmana maata viistäen. Seisahtui tukevaan haara-asentoon kalvaen tupakka-aineet piippuun ja alkoi sauhutella.

Jäällä oleva jälleen kiljumaan: Et sie autakkua ko hevone hukkuu? — Niättäsie jot miul on uuvet huopast jalas, mitä siu justii nyt pit järvie aijua.

— Ko poku vei. Poika alkoi uudelleen huutaa apua. Miestä juoksi rantaan kellä riukua olalla, kellä kirves kourassa, yhdellä nuora raippa toisella uittohaka mukana. Isä juoksi kaikkein kovimmin koko joukosta. Nähtyään pojan jäällä, tasaantui tavalliseen kävelyyn.

— Hättiä ei uo mittiä ko poika on jäällä. Joka ukko rikkomua jäätä, jot hevone piäsyö uimua rantua. Kun hätä on suurin ei suomalaiset kerkiä kinaamaan: kirveet ja seipäät moukusi kierään syysjäähän, eikä aikaakaan kun hevonen

nousi rannalle. Joku siinä molskah-ti veteenkin saatuaan oikein aika mäikäyksen lyötyä jäähän. Vain ensiksi saapunut sauhutti "Saimaata" kuivin huopasin.

— Sie senki, et uo mikkiä mies, miehii sakis.

— Hevone ja poika on pelastettu, nyt työ tarvitsis hermosavut.

— Tiältä pesee joka ukolle, kenne hihat heiluit, holkki hampaihi.

— Mut poika, tuoha on iha sini-ne ja hevone värisyö. Het hevosei vauhtii ja poika kuivii vaatteihe.

Viluin hevonen lähti jälleen hyvään vauhtiin. Isä, poika ja paa-takka-astia reessä.

Miehet jäivät vielä pohtimaan asiaa, että kuinka poika oli jälle joutunut. Hölmyyttään se sinne ajoi, pirruuttaa ne pojat sellaista tekkyöt, silloin tuli tietä pitkin ukko joulukuusi olalla. — Mie näin: Hevone vei väkisin. Nii se on jot hyvällä pääsyö vaikka heikolle jälle.

Imeksityt "Saimaat" heitettiin hankeen, kaikkienhan oli jotenkin poltettava näyttääkseen miehuutensa, tiirailtiin taivaalle, arveltiin huomista säätä. Kajostelluo, kajostelluo, pakkane tulluo, arveltiin. Mist sie sen tiijet voi sattua lumta taivua täyvelt. Lopulta oltiin kumminkin siitä yksimielisiä että avannossa ei hyvä ole talvella olla, eikä vissii kesälläkään jos avannon mistä löytää. Niin laitettiin jäänrepeämän ympärille havuja varoitukseksi ja alettiin astella kotiin.

Mäenpäällä seisautettiin ja muis-teltiin kuinka monta hevosta on

tästäkin järvestä nostettu jäistä. Tultiin päätelmään että viisi, eikä tämä ollutkaan paha paikka. Sillo oli ottamista kun ukot, hevonen, sorokoskat ja karvareuhkat uivat sekaisin kevätjäissä mikä ei oikein jänistäkään joka paikasta kestänyt.

Kun asiat oli saatu asetetuksi järjestykseen lähdettiin kukin kotiinsa ja joulun viettoon, tyytyväisenä että oli tehty työ lähimmäisen auttamisena.

Mut Tahvanal tahotaa yks hyvä napanter joka ukko, hommatkuo vaik Kivenavalt.

Älä luulekkua, jot siin talos ei uo ain tarpielle liäkettä, sitä o ain.

Niin tuli joulun ja Tahvona kylään, kuten jo niin monesti ennen.

Viljo Purontaa

☆

Mei pojat ei pitele mikkiä, kehui ukko poikaansa.

☆

"Kar-laks" muurasi tuvanuunia ja Kiisin-ukko näytti päreellä valoa. Uunintekijä ärhenteli: — Näytä sin mihi mie kiälläin näytän, tuon, tuon ja tuon, mihi kättein ojennan! No, "Kar-laks" pisti käntensä uuninraviin, tietysti Kiisi-ukko työssi palavan päreen perästä. Muurari karjumaan: — Millane tulenäyttäjä, POLTTUA MESTARIN KIÄT.

☆

Äit tule tuppua! Se tät tul mikä ei ossuako Sakkolaista.

TOIVOTAMME KAIKILLE YSTÄVILLEMME

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

SUVANNON SEUTU

Sakkolan kirkonkylän kehitysvaiheista lahjoitusmaa- ajoista talvisotaan (1860—1939)

Sipilänmäen rantaa.

Ne tienoot, joilla olemme elämämme ensimmäiset vuosikymmenet leikkiä lyöneet ja elämän aakosia opetelleet, muodostavat meille sen pyhän maan, mihin usein teemme muistoissamme toivoretken. Olemme runoilija Koskenniemen kanssa "unessa useasti sinun poluillasi koulutie". Koulutieni johti lähes viiden kilometrin pituisena kotikylän halki mäeltä mäelle. Avarat näköalat länteen, itään ja etelään tuulettivat kulkijan sielua. Suuremosen ihana olit kotikyläni Sakkolan Kirkonkylä.

Itäisellä suunnalla olevan suuren lakka- ja karpalosuoan hetteistä sai alkunsa Kirkkojoki, mikä katkaisi Kirkonkylän kahtia. Itäiselle puolelle jäi kirkonmäen ja Luprikkanen asunto-alueet, joitten maapohja kuului suuren pappilan virkatalon maihin. Asukkaat olivat pappilan torppareita, jotka päivätöillä suorittivat vuokran pappilan pelloilla. Torpparilain voimaan tultua päättyi torpparisuhde, ja asukkaat itsenäistyivät. Alkoi ripeä kehityskausi.

Kirkkojoen länsipuolella olevan kylän maat kuuluivat aikaisemmin Sakkolan hovin ja kappalaisen pappilan alueisiin. Kappalaispappilan mailla oli vain kaksi torppaa: Hokkanen, hovin ja pappilantien yhtymäkohdassa, ja Riihkosen torppa Voloskassa. Lahjoitusmaitten lunasta-

miseen asti Sipilänmäen viljavat pellot olivat hovin viljelysmaita. Torppareita oli vain muutamia hovin lähetyksillä. Haittermaan kankaanreuna joutui torpparien huostaan. Lahjoitusmaitten lunastuksen aikoihin 1864—91 sijaitsivat ahonreunassa Ukkosen, Sipiläisen, Salakan, Laamasen ja Karosen sukujen torpat.

Lahjoitusmaitten lunastustoimenpide alkoi uuden kehityskauden joen Sipilänmäen puoleisella alueella. Siitä muodostui pitäjän keskus.

Ensimmäinen Sakkolan kansakoulu v. 1874 sijoitettiin vuokrahuoneisiin Sipilänmäen aholle ja sen uskottiin tyydyttävän koko pitäjän asukkaitten koulutarpeen. Kauniit vaahterat ja kirsikkapensaat muistuttivat allekirjoittaneen lapsuusaikana enää koulun sijaintipaikasta.

V. 1882 siirtyi koulu uuteen koulurakennukseen kirkonmäelle.

Pitäjän ensimmäiset sekatavara-kaupat n. v. 1870 lähtien olivat: Schmithin kauppa käräjäntalon tienoilla, Falinin myöhemmin Metvein kaupan nimellä tunnettu pappilan myllyn luona ja Lampun kauppa, mikä myöhemmin siirtyi Viktor Virkin omistukseen. Sen yhteydessä oli meijeri, kestitievari, saha ja mylly.

Kunnan ensimmäinen kättilö asui käräjäntalon rakennuksessa.

Kun Käkisalmen Thillin'in apteekki ilmoitti haluavansa perustaa Sakkolaan aptekin, rakennutti kauppias Adam Lamppu joen rannalle apteekkia varten talon ja apteekkia vastapäätä maantien toiselle puolelle talon kunnanlääkäriä varten.

Kirkkojoen vesi antoi käyttövoimaa kahdelle vesimyllylle, joista ylempänä oleva oli suuren pappilan virkatalon omistama, lapsuusajanani "Metvein myllyn" nimellä tunnettu. Alempana oli Lampun mylly.

Lahjoitusmaitten lunastusta seurannut isojako muokkasi sitten kotikyläni kasvot aivan uudeksi.

Kun Sipilänmäellä oli vain edellä mainitut puolenkymmentä ränsistynyttä torppaa ja runsaasti hyvää peltoa, sijoitettiin Lampun tilan länsipuolelle Haittermaan torppareita: Naskalit, Koiranen ja Äikäs ja alue merkittiin Maarekisteriin Haittermaa n:o 14 -nimellä, vaikka sijaitsi keskellä Sakkolan kylää. Tälle Haittermaa -alueelle joutui myös Salakan ja Jaakko Falinin (myöhemmin Aarnion omistama tila).

Sakkolan kylään kuului myöskin Voloskassa sijaitseva Kuparisen, myöhemmin Juho Kuisman omistama tila ja Jortikan tila.

Tämä Jortikan paikka oli Laamasen suvun hallussa aikaisemmin. Siitä Laamaset siirtyivät vel-

Talvimaaisema.

jesten Pekon, Alen ja Esan miehiksi vartuttua Sipilänmäelle. Asuivat ensin notkossa sijaitsevassa Martti Ukkosen perillisten, myöhemmin Eino Laamasen omistamalla paikalla. Siirtyivät siitä askeleen eteenpäin Matti Laamasen (Pekon Matin) asumalle paikalle.

Jo ennen isojaon joutumista Sipilänmäelle Laamasen veljekset erosivat. Vanhin veljeksistä, Pekka, jäi yhteisen kodin paikalle. Ale sai paikan mäkirinteellä Ukkosen ja Sipiläisen väliin. Esalle nousi uljas talo Pekan talon lähelle.

Laamasen veljekset tajusivat, että jos kunnostaa talonsa mahdollisimman hyvään kuntoon, ei sellaista taloa määrätä isojaossa muutettavaksi. Niinpä Alen ja Esan taloille rakennettiin ennen jakoa isot kivinavetat kahdellekymmenelle lehmälle ja asuinrakennukset saatettiin myöskin naapureitten rakennuksia parempaan kuntoon.

Isojaon toimitsijat määräisivätkin näinollen Ukkoset, Sipiläiset ja Salakan muuttamaan, ja Laamaset saivat pitää kuivan ja ylevän mäenrinteen.

Karosen veljesten, Simon, Martin, setä Mikon ja Tuomaan talot sijaitsivat Laamasten asuma-alueen länsipuolella. Heistä oli Mikon ja Tuomaan muutettava. He siirtyivät n.s. Äikkäänmäen länsirinteelle.

Lapsuusaikani Sipilänmäen alueella oli muutamia mäkitupalaiseksi

nimitetty asumus myöskin. Vanhin niistä oli Esa Honkasen mökki Käkisalmen maantien vierellä ahonlaidassa. Viimeisin asukas siinä oli aina hyväntuulinen "Sillan Anni".

Matti veljeni talon paikalla oli aikaisemmin Ihalaisen mökki. N.s. Kankkusen portilla oli Pekka Karjalaisen (Herra-Pekon) tönö, Viipurintien varrella Jaakko Eevan ja sen rajanaapurina Käkisalmen maantien puolella Paavo Muukan omistama mökki. Pienen pappilan tien vierellä oli vielä Silvastin mökki.

Entisen kappalaisen pappilan seurakunta myi kunnalle v. 1928. Pappilan paikalle rakennettiin kunnalliskoti ja lastenkoti, joitten toimiaika jäi kovin lyhyeksi.

Entisen Sakkolan hovin kanta-tilan omisti viimeksi op. Matti Valkonen ja osan maista kauppias Viktor Virkki. (Ostivat veljekset Masurovilta).

Muistona Sakkolan hovin loisto-ajoilta asui lapsuusaikanani hovin alapyttingissä entinen hovinrouvan kamaripalvelija Amalia. Hän oli erittäin herttainen ja valoisa naapuri.

Myöskin hovin viimeinen rouva, Masurovin veljesten äiti, eli köyhtyneenä ja maailmaan väsyneenä muutaman vuoden hovin päärakennuksessa. Sai viimeisen leposijan Sakkolan hautuumaalla. Hautausaatossa oli vain muutamia sipilänmäkeläisiä, entisten torpparien

jälkeläisiä, mitkä näin saivat suorittaa isiensä ropottivelvollisuuden loppuerän.

Kotikyläni kohdalla oli sellainen paljon voimia kysyvä hankaluus, että talojen laidunmaat olivat Soprikkalassa, suuren 3 km leveän suon takana. Silloin kun ei vielä tunnettu sellaista käsittettä kuin peltolaidun. Lehmät ajettiin suon poikki tai jätettiin suolle missä oli varsin lajiköyhä lehmän ruuaksi kelpaava kasvisto, vain saraheinää ja n.s. vihvilää. Lampaat ohjattiin n.s. Haitermaan kankaalle.

Vuoden 1896 paikkeilla etupäässä silloisen Sakkolan kappalaisen G. A. Vikmannin aloitteesta rakennettiin talkoovoimin noin 3 m leveä pölkky sillat suon poikki. Sillan kahdulta puolelta kaivettiin ojat ja ojan sammalla peitettiin sillapölkkyt. Myöhemmin ajettiin sammalten painoksi soraa. Kullekin talolle annettiin talon koon mukaan osuus sillan kunnossapitovelvollisuudesta. Vain Pekka ja Esa Laamanen eivät olleet osallisina suosillassa. He liikennöivät Soprikkalan palstalleen Kurikkalan kautta, noin 8 km kierros. Pekko -setä rakennutti palstalleen pienen talon, aittoineen, navettoineen. Lypsäjät menivät kesäisin illansuussa hevoskyydillä Soprikkalaan ja yöpyivät siellä. Aamuisin sitten kotiin tullessa vietiin maito Lampun meijeriin.

Esa Laamanen kyllästyi tällaiseen hankaluuteen. Osti tilan Porsaanmäeltä ja myi Sipilänmäen talonsa. Soprikkalanpalsta joutui kohta Mikko Kurikalle ja kotipalstan osti isäni.

Isäni ratkaisi laidunpulman ostamalla karjatilaa Keljasta. Siellä kun silloisen arvion mukaan oli hyvät laidunmaat. Hankaluuksista huolimatta kotikyläni vaurastui kilpaa muitten kylien kanssa.

Syvä kaihho täyttää nykyisen vanhemman sipiläismäkeläisperäisen miespolven rinnan entistä kotikylää muistellessa.

Albert Laamanen

EKA KARPPANEN

Lapsuusmuistoja

I

Lapsuusajan muistot — ne ovat kuin vuosien ja vuosikymmenien tuhkan kattama kytevä hiillos. Aikuiskauteemme ei lapsuusmuistojen vaikutus mitenkään ulotu, eivätkä ne ole sopusoinnussa arjen ja todellisuuden kanssa.

Mutta jos alamme pöyhiä tuota hiillosta, sinkoilee sieltä lapsuuden muistoja sataisina säkeninä, kirkkaampina ja selkeämpinä kuin konsanaan myöhäisempien elämänvaiheiden kokemukset.

Lapsuuteni oli köyhä, mutta siitä huolimatta tai juuri sen takia se toisaalta oli tavattoman rikasta aikaa.

Olen tullut oivaltaneeksi sellaisen merkittävän seikan, että ihmisaivot sentään ovat varsin varma tallelokero. Sinne talletetut asiat eivät vuosikymmenien viereissä menetä mitään arvostaan. Päinvastoin — talletukset siellä ikäänkuin kasvavat, kirkastuvat ja jalostuvat.

Kuvailen tässä sikermän säkeniä ensimmäiseltä vuosikymmeneltäni. Eivät ne lapsuusmuistojen tapaan ole iloisia ja räiskyviä, pikemmin surumielisiä ja sääliittäviä. Silti toivon, että ne omalla tavallaan voisivat viehättää lukijoita, kuten viehättävät minua, tallettajaansa.

MAIJOIN ERÄPIRTTI

Silloinen aika oli vaikea yleensäkin Kannaksen rajapitäjissä, missä vapaussodan jäljet vielä monin tavoin olivat nähtävissä. Eritoten vaikeaa oli aika meille, äidilleni kahdeksine lapsineen, joista nuorin näki päivänvalon vähän sen jälkeen, kun se isältäni oli sammunut ja hänet oli jo kätkeyty Sakkolan kirkkomaan multa. Isättömyyttä seurasi välittömästi kodittomuus. Keljan-kotimme oli siirtynyt toisten

omistukseen ja orpo perheemme muutti Suvannon toiselle puolelle, Petäjäjärven kylän laitamilla sijaitsevaan uudisviljelmärakennukseen. Lähistöllä olivat Maijoin hakamaat, joilla olevat vanhat suotorpat tai paremminkin ladot lienevät vaikuttaneet Maijoi-nimen synttyyn.

Uusi kotimme oli enemmän kuin torppa, enemmän kuin tavallinen talo. Siinä olivat saman katon alla sekä asuin- että ulkosuojat. Rakennuksen toisessa päässä olivat asumamme tupa ja sen yläpuolella vinttikomero, vanhempien veljeni askarteluhuone. Isoveli kuuluikin NVL:n askartelukerhoon ja isävainajan monitaitoisuus ilmeni hänessä, kuten meissä toisissakin, voimakkaana. Muistan hänen itse rakentaneen valokuvauskoneen, jolla ottamansa kuvat hän myös kehitti ja kopioi.

Toimen hänen tekniikkansa ihme oli tuulimylly asuntomme katolla. Se poikkesi tavanomaisista väkkäroistä siten, että sen siivet oli pingotettu kankaasta rautalankakehyksiin. Siipiä oli 6 tai 7 ja niiden kunkin keskikohdalla oli saranat, mistä siipi toiseen suuntaan taipui kaksinkerroin. Pyöriminen tapahtui vaakasuunnassa ja pystysuoraan akseliin oli tarkoitus kytkeä sähkögeneraattori, mutta suunnitelma jäi keskeneräiseksi veljeni siirryttyä Käkisalmeen ansiotöihin.

HERTTA, PIKO JA TIPO

Kuten mainittu, saman katon alla sijaitsivat ulkorakennukset: läävä talli ja liiteri, joissa meillä alkuaikoina oli eräitä kotieläimiä. Oli lehmä Hertta, lammas vuonineen ja pari kolme kanaa. Näistä lapsuusajan ystävistä kerron nyt pienen tarinan kustakin.

Kuului lähinnä minun tehtäviini paimentaa Hertta lehmäämme lä-

heisillä laitumilla. Työ ei tosin ollut raskasta, mutta toisinaan ikävystyttävää ja kahlitsevaa se lienee ollut, koska tunsin suurta helpotusta kun se aikanaan loppui. Eräänä päivänä meiltä nimittäin vietiin ainoa lehmämme jonkin velan suorituksiksi.

Äidille se oli raskas isku. Nähdessäni hänen kuivailevan kyyneleitä poskiltaan, kiirehdin lohduttamaan:

"Eikö näin ole parempi? Nyt ei kenenkään tarvitse huolehtia Hertaasta, minun ei tarvitse paimentaa eikä äidin tarvitse lypsää."

Lampaamme oli hyvin kesy, luonnonharmaa, kikkaravillainen. Sillä oli vuonakin, hiukan tummempi, miltei musta, Varsinkin tuo vuona oli meidän lasten lemmikki. Lampaille ei ollut tapana antaa n'miä, mutta kun niitä kutsuttiin "piko-piko-piko", riensivät ne juosten luoksemme.

Talvikylmien aikana eivät vähäiset kotieläimemme jaksaneet pitää suojaa lämpimänä. Niinpä jouduimme mekin — saman katon alla kun asuttiin — joskus ottamaan pikku karitsan yöksi tupaan. Ja saipa sitä seurata joskus emä-pikokin sekä kanat.

Myöhemmin vuosinani kuulemani kannakselainen sananparsa: "A vot siul akka kakkarat, pie viel päässi tuvas!" toi niin elävästi mieleen tuon niin rakkaaksi käyneen villakarjamme.

Kun satuimme särkeämään jonkin posliiniastian, saimme murentaa sirpaleet kanoille. Vahinko ei siten tuntunut niin suurelta ja kanatkin saivat kaipaamaansa munankuoren rakennusainetta, jottei niiden tarvinnut munia nahkamunia, kuten joskus oli tapahtunut. Kutsuimme niitä "tipo-tipo-tipo" ja ne tottelivat kilvan kutsua. Yksi niistä oli erikoisesti ystäväystynyt kanssani ja

"KARMOONI"

hyppäsi milloin olalleni, milloin päähäni, tai, kun istuuduin maa-han, tuli se polvelleni odottaen saavansa jotakin kädestäni. Juttelin sille ja se näytti kuuntelevan tarkasti ja kun nauroin se yks-kaks nokkasi hammastani, Luuli raukka hampaitani posliinimurusiksi.

RUSSAKOITA JA PUNIKKEJA

Kotieläimistä vielä kertoakseni oli eräitä lajeja liikaakin. Sellaisia olivat torakat ja lutikat, joilta ei silloisissa oloissa voinut välttää paremmisakaan perheissä. Hävittämiskeinoja oli monia, mutta tuskin yhtään täysin pätevää.

Tulkoon tässä kerrotuksi jo aikuisena lukemani kasku — lienee ollut Ollin pakinnassa, että lutikat häviävät parhaiten, kun ne pannaan juoksemaan kilpaa torakoiden kanssa. Sen kyllä uskon, kun muistelen omien torakkaparviemme viik-elää liikehtimistä.

Torakoiden hävittäminen sitävas-toin oli helpompaa. Talvipakkasten aikaan jätimme tuvan kylmilleen vuorokaudeksi tai pariaksi. Tällöin kosteuspitoiset russakat jäätyivät ja luultavasti kuolivatkin.

Hevin ei unohdu mielestäni se pakkasöiden kausi, jolloin lämpötila tuvassamme laski nollan vaiheille ja sen allekin. Aamulla teetä juodessamme ja leikatessamme leipää tapasimme sen sisästä torakoita. Keksimme havainnollemme seuraavanlaisen selityksen: Torakat olivat kaivautuneet leipään suojautuakseen pakkasta vastaan.

LAMPUN MIKKO JA ONNEN KENKÄ

Mikko oli Petäjärven vauraimpia porvareita. Hän omisti laajat maa-alueet, suuren karjan, useita hyviä hevosia ja monipuolisen kauppuodin. Hän toimi myös lautamiehenä kunnan käräjillä.

Muistissani on hän säilynyt Napoleon-keisarin tyyppisenä mahti-

Ollessani 14-vuotias, olin Saijanjoen varrella vastaanottamassa tukkeja. Niitä vedettiin hevospeleillä aina Raudun Niittyjärven takana olevista metsistä. Minun asiani oli mitata ne kuormista ja vanhempi mies otti ne ylös, sekä laski kuutioiksi. Silloinen rahtitie kulki Raudun kirkon ohi, poikki peltojen ja niittyjen Leinikkälän järven jäälle ja edelleen Rautjärvelle sekä Saa-jenjoelle. Tässä toimekseni sain tilaisuuden tutustua Rautuun ja rautalaisiin.

Ensimmäinen majapaikkamme oli Vilskan talo Raudun Mäkrällä. Isäntiä oli talossa kaksi, Paavo ja Topi. Paavo oli pääisäntä ja Topi myöttiä aina tapansa mukaan. Il-

miehenä. Tuohon vertailuun antoi aiheen hänen päähineensä, musta huopahattu, jonka leveät lierit olivat molemmilta sivuilta taivutettu ylös ja nepparein kiinnitetty hatun kupeisiin. Lierin alta työntyivät esiin teräviksi kierretyt viikset.

Juoksennelessani asuntoani ympäröivällä kynnöksellä, löysin mul-lasta uuden, kiiltävän hevosenken-gän. Seuraavan kerran Mikko-her-ran tavatessani näytin hänelle löytöäni. Se ilahdutti häntä, sillä hä-nen hevoseltaan puuttui kenkä yhdestä jalasta. Hän sai kengän ja minä löytöpalkkioksi uuden, sileän setelin. Se oli kokonainen markan seteli, sellainen, jonka toinen puoli oli puhtaan valkoinen. Oli kuulema juuri hakenut pankista ja minä sain sen ensimmäisenä ansiona-ni. Säilytin sitä kuukausia Hengel-linen Aarreaitta-nimisen kirjan lehtien välissä. Ainakin kerran päivässä varmistin että se oli tallella. Mutta sitten — äiti tarvitsi sitä jo-honkin ja kipeää tuntien sain luopua siitä.

lalla kun miehet tulivat rahdista, juotiin sajut, syötiin ja kuunneltiin tarinoita. Paavo seiso tapansa mukaan keskellä lattiaa, vahva kotitekoinen villapaita päällään, sarkahousut ja huopikkaat jalassaan, põhelöt viikset nenän alla ja silmissä puolittotinen "ilonkiilto". Siinä seiso Paavo ja muisteli entisiä hyviä hevosiaan, sanoo: "Se musta-harja tamma ol sellainen tyttö veta-mään, että sille sai laittaa kuor-maa niin paljon kuin kahvalla kes-ti ja se läksi paikasta kuin paikasta".

"No sen ainakin!" lisäsi Topi.

Entä kalajutut? Ne ovat asia erikseen. "Kerran" alkaa Paavo, "käytiin nuotalla Rautjärvellä ja yhdestä apajasta saatiin kolme ruumenkorillista lahnaa ja suurta lahnaa".

"No sen ainakin!" myönteli Topi.

Olkoon tämä näytteeksi, miten Raudun mies kertoi asiat hyvin-päin.

Mukava oli majaillla Vilskalla, mukava oli minun kulkea metsässä pyssyn kanssa kuin oikea metsä-mies, vaikka en ampunut yhtään laukausta.

Vilskalta muuttimme Leinikkälän Pekkaseen, siihen Ann'tädin, Juhon ja Salamonin talouteen ja tästä varsinainen otsikossa mainittu tarinakin sai alkunsa. Salulla oli näes karmooni ja meistä tuli kaverit heti. Sain soitella mielin määrin. Töistä tultaessa ei riittänyt aikaa muuhun kuin karmoniin. Kyllä se oli minusta hyvä, hyväilin ja silit-telin sitä. Koskaan en ollut niin väsynyt, etten olisi kyennyt soit-tamaan, eli harjoittelemaan. Kun nostin sen polvelleni ja vedin pal-keet auki huokasi se, huokasi ihan kuin hevonen huokaisee, sitten se mörähti, mörähti niin että vähältä piti etten verrannut itseäni Koi-mäen Aapeliin. Nyt iski kirkkaus

Annin Pekko

Kotikylässäni, Röykkylässä asui keskikylällä Pekon mäellä har-maassa kaksihuoneisessa mökissään äitinsä Annin kanssa Pekko, oikeal-ta nimeltään Pekka Kuusela.

Pekan äiti oli sokea — kuinka kauan hän oli sokeana ollut ei ole tiedossani. Lapsena kävimme py-häisin kylässä hänen luonaan. Hän oli mukava lapsille puhumaan ja siitä kai johtui että usein siellä py-hinä poikkesimme.

Muistan kerrankin kun oli kir-kas aurinkoinen päivä, hän meille puhui että kyllä hän sen verran näkee että nyt on kirkas päivä. Aina kun kävimme istui hän sa-massa paikassa sängynreunalla — kun Pekko oli työhommissa, ei ol-lut joka olisi tukenut liikkueessa.

Pekko oli Hagman yhtiöllä, po-mona, eli mittamiehenä ja työs-sään joutui paljon liikkumaan oman pitäjän mutta myös naapuri-pitäjien metsissä.

Kun hän oli luonteeltaan muka-va huumorintajuinen kertoja, oli hänellä aina kerrottavaa mitä työ-mailla oli kuullut, tavallaan toimi kuin sen ajan tietotulimistona.

Meillä hän oli jokailtainen vie-ras ja odotettu lisäksi, sillä silloin aina läksi juttu luistamaan kun Pekko tuli kylälle.

Pekolla oli meiltä aina maito ja voitinka. Sitä aina ihmettelin, kun Pekko tuli iltaisin maitoa hake-maan, tuli hän täsmällisesti klo 7 sen ajan mukaan. Kotoa lähtiessään oli hän aina syönyt ja sytytetty Saimaa roikkui huulten välissä — ei se ollut sammunut, ehkä pari kertaa imaistu välillä — sitä aina ihmettelin miksei se koskaan pu-donnut niin lähtemässä se oli.

Tupaan tulo oli aina samanlai-nen. Ensin hän asetti maitokannun ovensuun pöydälle, sitten käveli verkalleen keskelle lattiaa ja sanoi:

— No iltaa. Sen jälkeen penkille istumaan, kyynärpäät polvien va-raan, pari imaisua Saimaasta ja sitten juttu rupe si luistamaan. Il-man kyselemättä, se oli meistä odo-tettu hetki, sitä me kuuntelimme hienoisella arvonannolla, koska on vielä säilynyt mielessä.

Pekko oli kova saunamies. Ker-ran Pekko korjasi saunaa perus-teellisesti, sisäremonttia ja teki itse siihen uunin ja oikein sen ajan tyyliin peltikuoriin.

Työ tuli valmiiksi ja sitä sitten koittamaan mikä työstä tuli. Pekko lämmitti, otti kovat lölyt, tuli sit-ten maitoa hakemaan ja näki jo naamasta, että kovat on lölyt otettu.

Pekko rupe si saunaansa arvoste-lemaan. — A ko mää t ovest sis-sää ja kerran sylkäset kiville, muut ei huoli, älä kahist sylkäse muute lähtö tulloo. Jos et äly peräst vettä heitä kivil, nahka kärkevyy, ja hapras on lähtö ulos.

Näin kertoili Pekko saunastaan naurunvire suupielessä.

Pekon huumorintajua kuvaa eräs mieleeni jäänyt tapaus kylän nuorisoseuran lavalta. Lava oli vielä entisellä paikalla ja siellä olivat häät menossa — en muista kenen.

Pekko tuli lavalle, palton napit auki, kädet taskuissa ja oli ennen tuloaan nauttinut vähän sen ajan Virolaista, ja oli hyvällä puhetuulella.

Me pojat pyörimme Pekon ympärillä, että kuulumme hauskat jutut. Pekko sanoi, pois tieltä, Herra Hagman tulee ja lisäksi, käyhän Herra Hagman istumaan — tar-koitti itseään.

Kyllä meillä oli hauskaa. Ikävä vain että ne siinä lausutut ajatuk-set ovat unohtuneet. Herra sanaa hän muisti käyttää ehkä senkin

Onni Pursiainen

Ensimmäinen Sakkolan pitäjäjuhla Toijalassa 26. 12. 1940

Katsellessani vanhoja muistiinpanojani tapasin tämän ensimmäisen Sakkolan pitäjäjuhlan ohjelman mainitun juhlan Toijalassa ja se poikkeaa kaikista sittemmin vietämistäni pitäjäjuhlista. Juhla oli ensimmäinen karjalaisten Länsi-Suomessa järjestämä ja ensimmäinen jonka sakkolalaiset järjestivät Hämeen maaperällä. Se oli myös puutteelltaan laajin, sillä juhla-aiheet kokoonuivat kautta koko Suomen aina Itärajalta Pohjanlahden rannoille ja Hangosta Petsamoon saakka. Niin hajalle olivat pitäjämme asukkaat joutuneet. Lähtien kutsuja sankarivainajien omaisille mm. Tornioon, Ouluun, Liminkaan, Yli-Iihin, Raaseen, Nivalaan, Pyhäjoelle, Varkauteen, Savonlinnaan, Laihialle, Pyhärantaan, Saloon, Hel-

sinkiin, Haminaan ja Rautjärvelle, vain kaukaisempia paikkakuntia mainitakseni.

Yhden pitäjän asukkaita piti siis hakea monen läänin ja pitäjän alueelta. Sain kuitenkin kaikki aikanaan kuntoon ja kutsuvieraita sekä muita Sakkolan pitäjäläisiä alkoi juhlapäivän aamuna tulla joka suunnalta Toijalaan. Hyvillä mielin näin taas pitkästä ajasta niin paljon oman pitäjän väkeä koolla. Monenlaisia kyselyjä siinä tehtiin ja parhaani mukaan koetin asioita selvittää.

Tämän sankarivainajien muistojuhlan ohjelmaan kuului aluksi jumalanpalvelus Akaan kirkossa Sakkolan seurakunnan järjestämänä. Saarnan piti Sakkolan kirkkoherra Silvennoinen ja alttaripalveluksen suorittivat pastorit Liesmaa

ja Virolainen. Uruissa oli kanttori Lehmusvuori.

Sankarivainajien muistotilaisuus alkoi kello 13 Toijalan Pirtillä, joka täyttyi ääriään myöten, osan juhla-vieraista jäädessä jo juhlapaikan ulkopuolellekin. Tervehdyssanat esitti A. Kallonen. Puheen piti Sakkolan kunnallislautakunnan puheenjohtaja Juho Kekki. Juhlassa puhuivat myös kirkkoherra Silvennoinen ja pastori Liesmaa. Linnan-kosken novellin "Rajan lapsi" esitti A. Kallonen. Tilaisuudessa jaettiin myös sankarivainajien omaisille 1-luokan vapaudenritit surunauhoin. Kaikkiaan kaatui Sakkolan seurakuntalaisia 59 miestä ja kaksi lottaa. Vapaudenristejä jaettiin tilaisuudessa sankarivainajien omaisille 48 ensimmäisen luokan ja toisen luokan vapaudenmitaleja jaettiin 16. Kunniamerkkien jaon suoritti silloisen kauppias Matti Niipan avustamana allekirjoittanut. Merkkien hankkiminen valtion kunniamerkkitoimistolta aiheutti monenlaista puuhaa sekin, mutta juhlapäivään mennessä olivat siltäkin kohdin kunnossa.

Tämän juhlan muistot ja tunnelmat eivät koskaan kai jää unohduksiin. Tässä juhlassa oli todella kyynelten kylvöä. Nämä kyyneleet, jotka useamman poskipäällä helmeilivät olivat suuremmalta osalta ilon ja kaihon kyyneleitä, sillä omaisten ja sukulaisten tapaaminen tämän katkeran evakkotaipaleen raskaitten muistojen painamana sai sydämet niin kuumasti helty-mään ettei kyyneleitä voinut pidättää.

Kuuntelin väliajalla monituhantisen yleisön keskustelua. Siinä naapuri kysyi toiselta: "Mispäi Suomii sie uot olt, ko mie jo luuli siun kuollie?" Tiijet sie jot mis-

Naapurin Tauno

vuoksi, kun se kuulihoista oli niin hauskaa.

Yksi asia joka on säilynyt mielessäni on tämä: Hän ei koskaan loukannut ketään, eikä puhunut riitaa kenenkään kanssa, vaan aina leppoisaa huumoria viljellen.

Koitti sitten aika, Pekon äiti Anni kuoli ja Pekko meni naimisiin Helenan kanssa Raudun Liippualta, sukunimiä en enää muista.

He asuivat jonkun aikaa Röykylässä. Sitten Pekko läksi kotivävyksi, mutta se ei kestänyt kauan, ei Pekko viihtynyt miniänä, vaan palasi Helenansa kanssa takaisin. Siitä ei puhuttu paljon — eikä sopinut kysellä — mutta sen verran Pekko mainitsi ettei ollut tyytyväinen siellä oloonsa, vaan palasi takaisin entiseen kotikyläänsä.

Helenakin jätti Pekon ennen talvisotaa — tuoni korjasi hyvän ystävän, uskon näin — koska Pekko

ei koskaan moittinut. Hän olisi kyllä sanonut jos aihetta olisi ollut. Talvisodan evakossa Pekko oli Kylmäkoskella toisten röykkyläisten kanssa. Tietääkseni sinne hän kuoliikin ja tuli haudattua Kylmäkosken hautausmaahan.

Kun me ajattelemme näitä kotikylän kasvatteja, heidän elämänsä kulkua ja poismenoansa, ei voi olla muuta kuin kiitollinen, että on oppinut heiltä paljon.

Vaikka elämä oli heille kovaa, he jaksoivat silloinkin elää huumoria viljellen ja korkeimpaansa luottaen aina uuteen päivään.

Muistikuvat säilyvät ja menevät — mukanamme — mutta jääköön tästäkin hyvästä ihmisestä säilymään edes nämä rivit muistona, että kotikyläläiset muistavat Pekon sellaisena, niinkuin muistaa

Helsingin Sakkola-Seuran Kirkkojuhla

Kirkkojuhlaa vietettiin kuudetta kertaa. Juhlat alkoivat lauantaina 26. 10. -68 Suurkirkossa illalla pidetyllä ehtoollisjumalanpalveluksella, jossa rippisaarnan piti tuomiorovasti Eino Sares tekstinä Ps. 39:9: — Maistakaa ja katsokaa, kuinka Herra on suloinen. Alttaripalveluksen suorittivat tuomiorovasti Sares ja rovasti Joonas Laurila.

Sunnuntaina kokoontui juhlaan Suurkirkkoon jumalanpalvelukseen, joukossa hyvin runsaslukuisesti sakkolalaisia, sekä pääkaupungista että ympäristöstä. Juhlasaarnan piti rovasti Laurila ja liturgia pastori Kantola.

Päiväjuhlaan Meritullintorin seurakuntasaliin kokoontui vain osa jumalanpalvelukseen osallistuneesta joukosta, paljon Helsingin sakkolalaisista oli jäänyt saapumatta kumpaankaan tilaisuuteen.

Virrellä Nyt silmäni mä nostan, aloitettiin ohjelma, jonka jälkeen seuran pj. Tyyne-Kerttu Virkki toivotti lämpöisin lausein vieraat tervetulleiksi juhlaan: — On lohdullista muistaa, että lapsuus- ja nuoruusmuistoissa on hyvin paljon arvoja, jotka nyt vasta osaamme oikein arvostaa ja jotka vielä nyt-

päi se nuapuri Helena on?" "Uot sie siint Toistalo-Annist mittiä kuult?" Ja kaiken kyselyn lomassa tulvahti taas kyynelsarja.

Tapaninpäivä alkoi jo hämärtyä illaksi, kun Sakkolan pitäjäläiset alkoivat suunnata askeleensa kohti Toijalan asemaa ja monella oli mielessä tuo outo ja tuntematon kotipaikka, johon joutui tästä muistojen juhlasta hiljaisiin mielin palaamaan. Siihen kotimatkaan päättyi sitten ensimmäinen Sakkolan juhla Hämeen maaperällä.

Albin Kallonen

kin suuresti rikastuttavat elämäämme.

Tuomiorovasti Sares teki muistojen matkan Suvannon rannoille. Niille kotoisille rannoille jotka Jumala oli meille armostaan antanut. Hän muisteli myös isäänsä kasvattajana, muistellen kurin olleen omille pojille ainakin samaa tasoa kuin kylän toisillakin pojilla, isänsä oppilailla.

Dir.cant. A. Lehmusvuori esitti viululla Kasken ja Hannikaisen sävellykset, virkaveli Antti Kuismen säestyksellä. Seuraavana numerona oli sakkolalaiskuoron esitykset.

Karholais-saapurilainen kirjailija Martti V. Tenkanen puhui aihee-

tietysti ollut kohvia, eikä kahvi ilman maitoa ollut maitokohvia, pullaton oli edelleen pullatonta. Kun pullat oli pöydässä alkoi lappaa lisää joukkoa miestä ja lasta. Kun kaikki oli ruualla ravitut erottiin siunaten ja kiittäen hyvää emäntää. — Jospa mekin aina muistaisimme kiittää, silloin kun meidän toiveemme täyttyvät ja olemme saaneet pyyntömme täyttymään toivomallamme tavalla, edes silloin...

Rovasti Laurila puhui muistellen Sakkolassa viettämiään sotavuosia: — Kun saavuin Sakkolaan se oli myrskyn aikaa, mutta niin kuin innut rakentavat pesänsä kuohuvan virran törmään, tuntien pesänsä turvalliseksi, mekin aloimme turvallisesti rakentaa omaa kotia

Yleisöä Helsingin Sakkola-Seuran Kirkkojuhlassa.

naam Sakkolan mahottoman etevät mustalaiset, jotka evakko-aikana-kin osasivat anoa oikein ja kiittäen annista. — Vaimon pyyntö sisään pääsystä esitettiin ensiksi keskellä yötä, sateen piiskatessa ikkunaan. Seuraava vaihe oli esityksessä tyhjä kohvikattila, johon pyydettiin vettä, vesi ilman poroja ei

ja kirkkoa. Sillä tunsimme että tie ylöspäin on avoinna rakentaa... Siksi Sakkolassa vietetyt vuodet ovat niin muistoista rikkaat.

Virren 499 jälkeen päätoimittaja Tyyne-Kerttu Virkki kiitti ohjelmansuorittajia ja läsnäolijoita. Tilaisuus päättyi Karjalaisten lauluun.

Muisteluksia Sakkolasta

"Joka uniansa uskoo se varjoankin pelkää" sanoo vanha sananlasku ja on sitä sanottu jos joku henkilö on ollut kovin herkkä uskomaan johonkin erikoisempaan ja yliluonnollisempaan tapahtumaan kuin mitä muut ihmiset.

Samalla se tuo mieleen vanhaan aikaan yleisesti tunnetut uskomukset, tietomiehet, noidat ja velhot. Kristinuskon levitessä Suomeen, kaikki tällaiset asiat oli pannaan julistettu ja asiasta käytiin ankaraa taistelua velhoutta vastaan. Vähitellen nuo noituudet ovat hävinneet — tai oikeastaan noituuden harjoittajat — joten tällä vuosisadalla on noituus ja velhous ollut hyvin harvinaista. Tosin vieläkin

joskus saa lukea sanomalehdestä miten siellä ja siellä on pääsiäisen etupuolella rullit käyneet navetoissa leikkelemässä lehmiltä ja lampailta karvoja ja joskus jopa korvan lehden tai muualta nahkaa, mikä lienee enemmänkin ilkeävaltaa kuin noituutta tosimitielessä.

Siitä huolimatta, että nykypäivinä jo kyetään torjumaan sellaiset yliluonnolliset asiat kuten kummitukset ja muut selvänäkijät ja antamaan niistä käytännönmuukainen selitys, miten ja mistä ne aiheutuvat, sittenkin allekirjoittaneen mieleen on jäänyt tapauksia, joita en itse eikä henkilöt, joilta olen joskus näitä kysellyt, ole niitä pysyneet minulle kyllin selvästi sel-

vittämään, vaan jotain erikoisempaa niissä on ollut.

Kerronpa niistä tässä erään:

Elettiin vuotta 1917 myöhäissyksyä tai varhaistalvea, kuinka vain haluatte. Lunta oli maassa jo reikeliiksi aivan mukavasti ja pakkasta vain muutama aste. Enoni oli saanut jostain peukalonsa kipeäksi, eikä se ottanut parantuakseen, vaikka siihen oli käytetty kaikkien tietomiesten antamat lääkeresepit pirun paskat, sekä veto- että työntölaastarit ynnä muut linjamentit ja tervasekoitukset, takauksella, että sillä se varmasti paranee. Näistä kaikista lääkkeistä ei vaan peukalo ollut moksiskaan senkun ärtyi yhä enemmän vaan. Niinpä enoni tuli eräänä päivänä meille ja pyysi minua itselleen kuskiksi, että mentäisiin "Erkin ämmän" luo. Erkin ämmä asui Valkjärven puolella Vaalimon korvessa, yksinäisessä yhden huoneen käsittävässä tupassa metsän keskellä. Mummo oli vain yksin kotona. Huone oli lauhasta säästä huolimatta koleahko. Kalustus tuvassa oli yksinkertaisen niukka. Kahdella vierekkäisellä seinällä jykivät tavanmukaiset penkit ja niiden kulmauksessa nurkassa pöytä ja pöydän edessä pöytäjakku (jakkara) muita istuimia ei muistaakseni ollutkaan, ellei oteta lukuun sänkyä, jonka laidalla Mummo aina tuokioksi istahti muiden touhujensa lomassa. Tuvassa leijaili paksu tunkkainen ilma, joka ulkoa tullessa tuoksahti niin pistävästi sieraimiin. Siis kaikin puolin otollinen ympäristö korostamaan tietäjän valtakuntaa hämärässä tuvassa, jossa valon lähteenä oli vain pieni öljytuijku.

Sanottuamme hyvää iltaa sisälle tultuamme, Mummo käski meitä istumaan ja rupesi kyselemään kuulumisia, mistä kaukaa vieraat ovat ja millä asialla ynnä muuta

asiaankuuluvaa. Saatuaan vastaukset kysymäänsä ja saatuaan kuulla, että parannusapua olemme hakemassa, alkoi Hän tiedustella enoltani "olisiko sinulla viinaa" — selittäen, että kirkkaasta viinasta näkisi kädessä olevan kipeän synnyn ja sen mukaan voisi sitten valmistaa lääkkeen.

En tiedä olisiko se viina tarvittu juuri ja nimenomaan asialliseen asiaan vai olisiko se ollut vain eräs keino hankkia miestä (naista) väkevämpää joka tapauksessa kun selasta ei ollut tuli taudin lähtökohta selväksi muutenkin, joka oli musta laudanpätkä ja siinä ollut ruosteinen naula. Tämä aiheutti ensin enoni taholta vastaväitteitä, mutta aikanaan kotia päästyä sitten asia selvisi Mummon tiedon mukaiseksi aivan sataprosenttisesti.

Siinä tarinoitaessa kesken käiksen. Mummo kysäsi "minkä takia sinä pidät talossasi sellaista miestä minkä kanssa joka päivä riittelette". Selitykseksi tähän huomautan, että enollani oli tosiaan asumassa vielä eräs rautatieläisperhe ja eräässä naapurissa kävivät miehet iltaisin pohtimassa päivän ajankohtaisia asioita (joita siihen aikaan olikin riittävästi) ja tietenkin aina oli kaksi puolta ja siinä olivat vastakkain saman katon alla asuvat miehet, joskin kumpikin istunnon päätyttyä unohti koko riidan ja kulkivat kotimatkan yhdessä niinkuin ei mitään erimielisyyttä olisi ollutkaan.

Tällaisesta tietämisestä innostuneena enoni alkoi vuorostaan kysellä Mummolta monenlaisia asioita muunmuassa tietäisikö tämä mihinkä hänen rautakankensa on häipynyt kun sitä ei ole löytynyt vaikka olisi evään kanssa hakenut. Kyllähän Mummo oli heti asiasta selvillä ja tiesi, että sillä ja sillä suunnalla oli lato juoksevan veden päällä (oja virtasi ladon alitse) ja ladon nurkan alla on kankesi, jonka sukulaisesi on sinne säilyttänyt.

Ensi vuonna Sakkolajuhla Pirkkalassa

Sakkolan kk. ns:n, Sakkolan Marttayhdistyksen ja Pirkkalan Karjalaisten edustajat kokoontuivat yhteiseen kokoukseen 20. 10. 1968 ja valitsivat seuraavan juhlatuomikunnan: Pj:si Aapro Jääskeläinen, vpj:si Pentti Lopenen, jäseniksi Airi Mansikka, Arvi Mansikka, Sanni Laamanen, Lempi Laamanen, Ilmari Lopenen, Eino Laamanen, Matti Niippa, Anna Kilpi, Eeva Koironen, Aino Pokkinen, Olli Laamanen, Risto Jääskeläinen ja kirkkoherra Erkki Pennanen.

Sakkolajuhla pidetään 3. 8. 1969 alkaen jumalanpalveluksella haudoilla käynteineen. Päiväjuhla Pirkkalan uudella kokeiluperuskoululla.

Juhlatuomikunta toivottaa jo nyt kaikki tervetulleeksi Pirkkalaan elokuun ensimmäisenä pyhänä.

tarkastin aidan vielä kerran ja siltä suunnalta, josta Mummo mainitsi, olikin aita matalaa ja tarkoin katsoessani huomasin hevosten jäljet sekä aidaksissa hevosten häntäjouhia, joten siltä kohden asia oli selvä, sitävastoin hevosia en löytänyt niiden tietojen perusteella. Hevoset löytyivät parin viikon kuluksua muiden tietojen perusteella, mutta sikäli Mummo oli oikeassa, että hevoset olivat Metsäpirtin puolella ja se iso vesi oli Laatokka, josta ne kävivät juomassa ja valtion metsän keskellä olevan maantien varrella niiden syömapaikka. Kenties Mummon silmään näytti erittäin pitkän ja hyväkasvuisen metsän keskellä oleva maantie laaksolta", lopetti isäntä kertomuksensa.

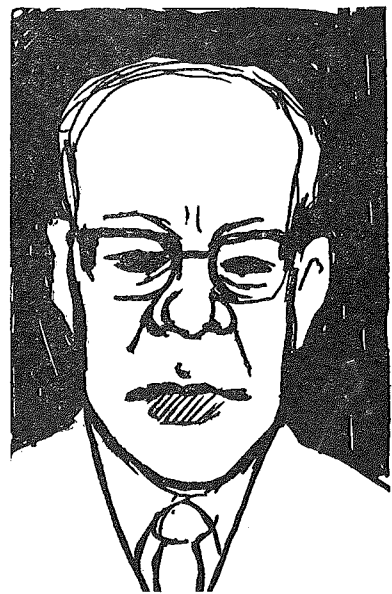
A. K-u

Säätiön opintoavustukset

Opintoavustusten hakijoiden määrä on voimakkaasti kasvanut, olen vuosittain n. 150 hakijaa. Samanaikaisesti ovat säätiön tuotot, jotka pääasiassa ovat korkotuloja, vähentyneet indeksin poisjäämisen takia. Säätiön hallintoelimet ovat pohtineet asiaa ja päättäneet jakaa opintoavustuksia ensi vuodesta alkaen siten, että erilaisissa ammatikouluissa ja oppikoulun lukio- luokilla opiskelevat saavat vain kerran. Jaettava avustus on yksivuotisissa oppilaitoksissa n. 50:—, useampivuotisissa ja oppikoulun luokioluokilla n. 80:— ja korkeakouluopiskelussa n. 100:—.

Tämän mukaisesti eivät ensi vuotena saa avustuksia ne lukio- luokilla olevat opiskelijat, jotka ovat tänä vuonna saaneet.

Hakemukset pitäisi lähettää helmikuun aikana osoitteella: Yrjö Raaska, Mantere LEMPÄÄLÄ. Moninkertaisen kirjeenvaihdon välttämiseksi on seuraavien tietojen ilmoittaminen anomuksen yhteydessä välttämätön: Selvitys siitä, missä kylässä vanhemmat ovat asuneet Sakkolassa vuonna 1939 tai 1944, missä oppilaitoksessa hakija opiskelee, aikaisemmin säätiöltä saatu avustus sekä tarkka osoite. Joka vuosi tulee puutteellisella osoitteella varustettuja anomuksia, joista sitten aiheutuu harmia puolin ja toisin. Jonkin verran tietämättömyyttä aiheutuu myös säätiön säännöissä olevasta pykälästä, jossa avustuksen myöntämisen ehtona on se että ANOJAN tai hänen VANHEMPANSA ASUINPAIKKA (henkikirjoituspaikka) pitää olla SAKKOLA vuonna 1939 tai 1944. EI SIIS RIITÄ PELKÄSTÄÄN SE, ETTÄ ON JOSKUS SYNTYNUT SAKKOLASSA, mutta muttanut ennen sotia pois, tällaisissa tapauksissa ei sääntöjen mukaan voida avustusta myöntää.

TOIMITUKSEN TUOLI

Vuosi on jo niin pitkälle vierinyt, tämä on jo vuoden viimeinen numero. Toivottavasti emme vuoden vaihtuessa menetä yhtään entistä tilaajaamme emmekä ystäväämme. Jouluksi oli tästä numerosta tarkoitus tehdä kuvitukseltaan parempi, mitä tulos on. Sopivia kuvia en ole kumminkaan mistään tavannut, kesäkuvia kyllä olisi, joten on ollut tyytyminen vähään. Näin ollen toivon että lainaisitte valokuvia — joulun ja talviaiheisiä — että muitakin sopivia, kuvat palautetaan vahingoittumattomina lähettäjälle takaisin.

Kiitokset jälleen lehteä muistaneille avustuksista. Osa kirjoittelamista jäi seuraaviin numeroihin Toimituskunnan tavoitteena on ollut "suosia" mahdollisimman monen kynäilijän tuotteita ja kyläkunnatkin on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan. Mitä runoihin, hyviinkin, tulee on toimituskunnan kantana ilmennyt, että yksi taikka poikkeuksellisesti kaksi runoa hyväksytään samaan lehteen, loput jäävät odottamaan vuoroaan.

Viime numerossa tuli "pukki",

eikä ole mitään puolustusta, kuin että jokainen meistä joskus "pummaa", kuka enemmän kuka vähemmän. Sattumuksia ei liene syytä ottaa murhemielellä, vaan "antaa vahingon kiertää", voi toisen vuorolla olla lustiakin.

Taloudellisesti välttämättömänä toimenpiteenä on lehden tilaus hintaa nostettu markalla, ollen nyt vuonna 1969 6 markkaa vuosikerta. Entisellä hinnalla ei olisi lehteä pystytty harrastelijatyönäkään aikaansaamaan, koska Syvanto Säätiönkin mahdollisuus on rajoitettu ja tuotot vähentyneet.

Nyt voitte soittaa toimittajalle huoliinne ja toivomuksia, puhelin on Tampere 77 843. Etenkin iltaisin mielelläni kuuntelen kaskuumista ja laatusuovintia.

Tämän maailman tavat muuttuvat Viljoseni! Oli sellainenkin mielikuva, että tilaisuuden isännäksi nimitetty ja mainostettu on ovella vastassa: — Tervetuloa rouva, "Vasso kuut" röökkynä, herrat on hyvä... niin, tapa on näköjään muuttunut. Naisten vastaanotosta viisitoista ja pahuksen kuupäät menevät etupenkkiin ettei itse isäntä pääse parhaaseen paikkaan potrahtiinkään...

Tavat muuttuvat, kauppatavat ja kaikki. Silti joulun perusajatus ja sisältö säilyvät. Meistä jokaisesta jouluna esiin tuleva yhteenkuuluvaisuuden tarve ja auttamisen henki on meissä olevaa parempaa minäämme joka arkisin nujertuu ja hukkuu tämän maallisen mammonan tavoitteluun ja muuhun elämän melskeeseen.

Vanha totuus on: Joulu juhlista jaloin. Suvannon Seutu ja toimittajat toivottavat kaikille

**RAUHAISAA JOULUA JA
ONNEKASTA UUTTA VUOTTA**

Mitä mies tekyy ko hiä syöpä ja makkua? Tietysti syöpä ja makkua.

KOKOUKSIA

Petäjärven ns. vuosikokous pidettiin Vesilahdella Kauko Virolaisen talossa 15. 11. 1968. Kokouksen avasi ns. pj. Kauko Virolainen. Kokouksen pj. valittiin Yrjö Raaska ja sihteeriksi Laina Nuora.

Ns. johtokunta on ensi toimikautena seuraava: Pj. Kauko Virolainen, siht. Laina Nuora, rahastonh. Viktor Ryyppö, vpj. Viljo Kurikka, johtok. lisäksi Airi Kurikka, Soini Kurikka, Viljo Purontaa ja Väinö Virolainen.

Petäjärven kyläjuhla on jälleen ensi kesänä, suunnitelman mukaan, kesäkuun viimeisenä sunnuntaina Kauko Virolaisen pihapiirissä.

Toimintasuunnitelmaan tulivat lisäksi pikkujoulu ja urheilukilpailuja yhdessä Karjala-seuran kanssa. Myös tupailta on keväällä Matti Nuoran talossa Tottijärven Joenpohjassa.

Kokoustalon emäntä oli "räpäpö" kahvi- ja voileipätarjoilun ennen ja jälkeen kokouksen. Kiitos.

STIPENDIT

Hämeen Kulttuurirahaston apurahan (1000:—) on saanut opiskelija Auli Alina Katainen Graafisen taiteen opiskeluun Helsingissä. Hän on sukuaan Sakkolan Petäjärveltä.

**V. 1969
tilaushinta
on 6 markkaa
vuosikerta**

Irja Kuokkanen In memoriam

Kansakoulunopettaja Irja Kuokkanen o.s. Savolainen syntyi 30. 4. 1902 Viipurissa konttoristi August Savolaisen ja Aili Savolaisen, o.s. Vilkkon, ensimmäisenä lapsena ja kävi 7 oppikoululuokan jälkeen hospitanttikurssin Sortavalan seminaarissa. Sakkolan Petäjärven Ryhmäkoulun opettajana hän oli yhdessä miehensä kanssa vuosina 1926—1940. V. 1941 hän oli puolisonsa kanssa opettajana Suolahden kauppalan keskuskansakoulussa, kunnes v. 1966 siirtyivät eläkkeelle.

Irja Kuokkanen tunnettiin monista harrastuksistaan. Jo koulutyttönä hän osallistui nuorisoseuratyöhön sekä toimi partiotyttöjohtajana Viipurissa. Lotta-Svärd-yhdistyksen Kurkijoen po. kyläosaston pj. hän oli kaksi vuotta, sen jälkeen neljä vuotta Sakkolan paikallisosaston pj. sekä kahdeksan vuotta vpj:nä. Jo tältä ajalta oli peräisin hänen kiinnostuksensa Marttatyöhön, johon hän osallistui eläkkeelle siirtymisensä jälkeenkin muutettuaan Jyväskylään.

Hän toimi aktiivisesti Suolahden kirkkokuorossa sekä sittemmin Jyväskylän Karjala-kuorossa, jonka varajohtajanakin hän ennätti olla. Eläkkeelle siirtyminen ei muutoinkaan merkinnyt hänelle vireän

toiminnan katkoa. Hänen toimintansa kohdistui nyt Jyväskylän Viipurilaisten toimintaan. Hän osallistui myös Työväenopiston monille harrastuskursseille sekä harjoitti viimeiseen asti kieliopintoja, jotta voisi etsiä kosketuksia myös ulkomaiden kansalaisiin.

Irja Kuokkanen siunattiin 3. 8. 1968 Jyväskylän vanhan hautausmaahan multiin lähiomaisten, opettajatovereitten ja lukuisten ystävien saattamana. Karjala-kuoro lauloi: — Liidellyt oon leivon lailla ja toisen Irja Kuokkaselle raakkaan laulun: — Panis Angelius lauloi kanttori Kautto. Siunaustilaisuuden jälkeen kokoonnuttiin muistotilaisuuteen vainajan pojan Pertti Kuokkasen kotiin, jossa kuunneltiin rakkaiden vainajien Irja ja Pekka Kuokkasen laulamia lauluja ääninauhalta.

Arvi Koirasen muistolle

Putos syksyn lehdet hiljaa, niitti tuoni kypsää viljaa. Arvi veljeni on poissa, Taivaan Herran kartanoissa.

Karjalassa synnyit, vartuit, siellä isäin työhön tartuit, suuren veljesparven myötä ahertaan, tehden työtä.

Kuulit Isänmaasi kutsut, kohtalon kun hetket koitti uhraten ja uurastaen vapauden taistot voitti.

Armostansa Herra antoi aikaa sairastuoteellasi.

Luottain nukuin Herran huomaan levon saaden Hänen luonaan.

Sisaresi

KUOLLEITA

Anna Maria Suurpää o.s. Sipiläinen syntynyt 31. 1. 1895 Sakkolan Viiksanlahdessa, kuoli 25. 11. 1968. Hän kävi Räisälän kansanopiston, jonka jälkeen hänen elämäntyökseen muodostui talon emännän ja perheen äidin osa. Nuorempana hän otti innokkaasti osaa nuorisoseuratoimintaan ja Marttayhdistys oli hänen harrasteenaan aina viime aikaan saakka. Hän kuoli Tampereen Keskussairaалassa. Viimeinen kotipaikka Pirkkalan Suuppa.

Aleks Kuparinen syntynyt Sakkolan Petäjärvellä 1. 12. 1903, kuoli Tikkakoskella 21. 7. 1968. Hän oli Tikkakosken tehtaan palveluksessa vuodesta 1946 yhtäjaksoisesti eläkkeelle siirtymiseensä saakka.

Väinö Naskali syntynyt Sakkolan Haitermaassa 5. 4. 1908, kuoli Tampereen Keskussairaалassa 11. 11. 1968. Viimeinen kotipaikka Lempäälän Moisiossa.

Emil Johannes Ukkonen syntynyt Sakkolassa 8. 3. 1921, kuoli Tampereella 2. 11. 1968.

Hilma Repo syntyi Metsäpirtistä, kotipaikka Sakkolan Kaarnajoki, kuoli 22. 11. 1968 Pihlavyssä.

Kaarina Rytty o.s. Kettunen syntynyt Polvijärvellä 1. 1. 1947, kuoli lyhyen mutta vaikean taudin murtamana Helsingissä Marian Sairaалassa 24. 11. 1968. Heidät oli vihitty avioliittoon 3. 11. 1967.

Ylioppilaita

Etelä-Espoon Yhteiskoulusta Tuula Marjatta Rytty, vanhemmat edesmennyt Veikko Rytty ja Mauri o.s. Eräjärvi Sakkolan Hovinkylästä.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Kansakoulunopettaja Iida Pekkanen täytti 70 vuotta Raumalla 24. 9. 1968. Hänen henkilötietonsa esitimme viime numerossa. Valitamme sattunutta sekaannusta (esittelimme hänet Ida Pitkäsenä).

80 vuotta täytti 16. 11. 1968 emäntä Maria Koiranen o.s. Rämö Sakkolan Kiviniemestä, nykyinen kotipaikka Halikko.

75 vuotta täytti 27. 1. 1968 rouva Hilda Leskinen o.s. Kallonen Varkaudessa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjäjärven Keskikylässä. Osallistunut huomattavasti nuorisoseura- ja marittatoimintaan.

75 vuotta täytti 18. 10. 1968 Nikolai Kurikka Koskioisissa, syntynyt Sakkolan Röykkylästä.

75 vuotta täytti 23. 10. 1968 mv. Albert Viskari Orivedellä, syntynyt Sakkolan Vilakkalasta. Hän on tunnustettu karjankasvattaja sekä Sakkolassa että Orivedellä. Nuoruuden harrastuksena hänellä oli "kurttupelejä" — hanurin — soitto, jossa myös hänen taitonsa oli kiitettävää tasoa.

75 vuotta täytti 14. 12. 1968 mylynomistaja Albin Viskari Oriveden Hirsilässä, syntynyt Sakkolan Vilakkalasta. Omisti myllyn Koveraajalla. Näistä ajoista hän vieläkin mielellään muistellen kertoilee.

70 vuotta täytti 24. 7. 1968 rouva Helmi Mäkinen o.s. Kallonen Seinäjoella. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjäjärven Keskikylässä.

70 vuotta täytti 18. 9. 1968 rouva Maria Kuisma o.s. Meskanen Lempäälän Lastusissa, syntynyt Sakkolan Pannusaarelta.

70 vuotta täytti 25. 11. 1968 emäntä Hilda Suutarinen o.s. Turkkinen Lempäälän Kuljussa, syntynyt Sakkolan Haparaista. Hän on aikaisemmalta ammatiltaan karjakko. Harrasteena on ollut

marittatyö, ollen pitempiaikainen Haparaisten Marittayhdistyksen rahastonhoitaja.

70 vuotta täytti 27. 10. 1968 mv. Nestori Nykänen Viialassa, ko-toisin Sakkolan Kiviniemestä.

70 vuotta täytti 31. 10. 1968 luutnantti evp. Vilho Viskari Helsingissä, syntynyt Sakkolan Vilakkalasta. Käytyään v. 1923 Suojelusk. yliesikunnan Tuusulan Päälystökoulun, hänet määrättiin Käkisalmen sk:n aluepääliköksi, josta toimesta hän siirtyi vuonna 1929 Oy Waldhof Ab:n palvelukseen ja hoiti sivutoimisen Käkisalmen suojeluskunnan paikallispuolellikön tehtävät. Talvisodan jälkeen hän oli, suojeluskuntain lakkauttamiseen saakka, toimistoupseerina Suojeluskuntain Yliesikunnassa, edelleen vuonna 1953 Puolustusvoimain Pääesikuntaan, josta siirtyi eläkkeelle. Jonka jälkeen oli vielä 10 vuotta Oy G. W. Sohlberg Ab:n palveluksessa.

Harrastuksena hänellä on ollut kuorolaulu, hän on laulanut Karjalan Laulussa Helsingissä 20 vuotta ja Viipurin Lauluveikoissa 8 vuotta.

70 vuotta täytti 27. 11. 1968 Anna Nuora o.s. Virolainen Jyväskylässä, syntynyt Nuijamaalla.

70 vuotta täytti 25. 11. 1968 mv. Väinö Kekki Urjalan Urjalan kylässä, syntynyt Sakkolan Riiskassa. Hän oli aikaisemmin "valtion hommissa", nyt viimeiset parikymmentä vuotta on viljellyt maatalaansa Urjalassa.

70 vuotta täytti 10. 10. 1968 emäntä Aino Sipiläinen Pirkkalan Kranstolpassa, syntynyt Sakkolan Viiksanlahdesta.

65 vuotta täytti mv. Yrjö Ukkonen 18. 12. 1968, syntynyt Sakkolan Lohijoella.

60 vuotta täytti 1. 10. 1968 mv. Vilho Koiranen Lempäälän Kul-

jussa, syntynyt Sakkolan Purpuasta. Hän oli mukana molemmissa sodissa, talvisodassa kk. kompp. Er P 6:n riveissä. Sotien jälkeen hän on asunut Lempäälän Kuljun Kukkolassa, viljellen omistamaansa maatilaa. Harrasteena hänellä on virkistyskalastus.

60 vuotta täytti 26. 10. 1968 metsäpiiripäälikkö Matti Kuoppo Orivedellä, syntynyt Sakkolan Vilakkalasta. Harrastuksena hänellä on mieskuorolaulu.

60 vuotta täytti 27. 11. 1968 Väinö Jortikka Kolhossa, syntynyt Sakkolan Kaarnajoelta.

60 vuotta täytti 7. 12. 1968 Antton Käppi Jyväskylässä, syntynyt Sakkolan Noisniemestä.

60 vuotta täytti 21. 12. 1968 rouva Helena Palo o.s. Kiuru Kemimäen Lautiosaareissa, syntynyt Sakkolan Haltermaasta.

50 vuotta täytti 5. 11. 1968 mv. Toivo Viskari Lempäälän Kuljun Kukkulassa, syntynyt Sakkolan Purpuasta. Hän on käynyt Ylä-Vuoksen maamieskoulun, jonka jälkeen työskenteli kotitilalla talvisotaan saakka.

Hän on ollut runsaasti mukana Lempäälän kunnallisissa luottamustoimissa, joista mainittakoon: Kolmatta vaalikautta kunnanvaltuustossa, lisäksi kuulunut tai kuuluu jäsenenä kunnanhallitukseen, sosiaali- sekä suunnittelulautakuntaan. Kuljun äänestysalueen puheenjohtajana hän on toiminut useamman vuoden.

Hänen aatteellinen toimintansa on myös huomattava: Vuoksen—Muolaan nuorisoseurapiirin puheenjohtajana 20 vuotta ja jatkaa edelleen, Eteläkarjalaisten Nuorisoseurojen Liiton johtokunnan jäsen. Myös Haparaisten nuorisoseuran puheenjohtajana usean vuoden.

50 vuotta täytti 18. 12. 1968 rouva Kerttu Leskinen o.s. Silvasti Savonlinnassa, syntynyt Sakkolan Petäjäjärveltä.

VIHITTYJÄ

Hollolan kirkossa vihittiin 18. 5. 1968 tekn. yo Aulis Käppi ja hammaslääket. kand. Leena Pesola, vihkimisen toimitti morsiamen eno, asessori Paavo Viljanen. Sulhasen vanhemmat Sylvia o.s. Pekkanen ja Tahvo Käppi Sakkolan Riiskasta ja Noisniemestä.

Helsingissä vihittiin 6. 6. 1968 sisustusarkkitehdit Pekka Karppanen ja Marja Urpio. Sulhasen isä Aapo Karppanen Sakkolan Röykkylästä.

Säskylän kirkossa vihittiin 13. 10. 1968 opiskelija Ilkka Nylund ja insinööri Leena Kaarina Naskali. Morsiamen vanhemmat Viljo ja Kaija Naskali Sakkolan Ojanimestä.

Vesilahden kirkossa vihittiin 10. 11. 1968 Kalevi Mäkelä ja Leena K. Peltonen. Morsiamen vanhemmat Eelis ja Aino Peltonen Sakkolan Petäjäjärveltä.

NIEMELÄN VALOKOPIO- LAITOS

Hämeenlinna

MAASEUTUVÄKI

VESILAHDEN KARJALAISTEN, PETÄJÄRVEN NS. JA PETÄ- JÄRVEN MARTTOJEN YH- TEISTÄ PIKKUJOULUA

vietettiin 11. 12. 1968 Narvassa Arvo Nuoran talossa. Runsaan, lähes sataan nousevan kuulijakunnan läsnäollessa. Virsien lomassa esittivät ohjelmaa: Tervehdyksen ja tervetuloitotuksen ns. pj. Kauko Virolainen, rovasti Laatikainen puhui ja toisessa puheenvuorossaan muisteli käyntiään "Erkin-ämmän" luona poikasena. Yrjö Raaska esitteli Petäjäjärven kylämaisemia piirtämässä karttaa apunaan käyttäen. Marttojen pj. Hilja Ryyppö puhui joulun ajatuksista. Talon puolesta oli kahvitarjoilu ja joulupuuro. Lopuksi Yrjö Raaska kiitti talon väkeä runsaasta vieraanvaraisuudesta.

☆

Mon mies viran suap, mut se on mies mikä viran pittää, sano Manu.

P. H. RITALA

VALINTAMYYMÄLÄ

Hämeenlinna
Kankaistenkatu 1
Puh. 23 353

PUKU-PIRTTI

Hämeenlinna
Hallituskatu 20

KUKKAKAUPPA

Lilja

Hämeenlinna
Hämeentie 3

Joulutervehdys Sakkolaisille

Suomi Aitta, mr Lauri Pelkinen, mr Aarno Vuottilainen, mr Daniel Koola, mr Eino Kuronen ja mr Väinö Vanhanen. Canada.

AVAA OVI JOULUUN HYVÄLLÄ LAHJALLA

NYT toivelahjat edullisesti

Naisten yöpaita	19:80
Miesten pyjama	21:50
Lasten yöpuku	7:90
Uutuus- kahvipannu	36:—
Rotel-hiusten- kuivaaja	33:—
Henkilövaaka	19:50
Keittiökello	35:—
Autorata	29:—
Nukenvaunut	39:50

Tuotanto

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Säksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvitessanne luottoa tarpeisiinne. Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Lempäälän-Viialan Osuuskassa

HELSINKI 26
Merikannontie 3 B 32
Virkki Tyynne-Kerttu

SS

VESILAHDEN
OSUUSKASSA

*joustavaa
pankkipalvelua*

**Viialan
Kirjapaino**

*... Teidänkin
luottamukseenne
arvoinen*

SUVANNON-
SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1969 6 kertaa
vuodessa.

Tilaushinta 6 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista alen-
nus.

Toimituksen ja konttorin osoite
Narva Vakkalanlinja Vassin
hl. Puhelin 931 / 77 843.

Postisiirtotili 47-30 763.

Pankki Vesilahden Osuuskassa
Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Puro-
taa.

Toimituskunta Yrjö Raaska, Vik-
tor Ryypö, Helmi Uosukai-
nen, Matti Riikonen ja Uuno
Pulakka.

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSKASSA

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat
voimme toimittaa edullisesti

Kannattaa ainakin kysyä!

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-ryhmän sähköurakoitsija

Vesilahti
Puh. 78 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa — neuvo — palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

☎ TAMPERE 74 330

► SUORITTAI KAIKKIA RAKENNUSALAN PELTITOITA ◀